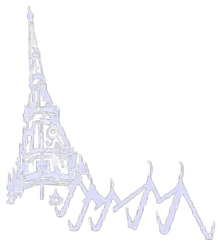

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของพระภิกษุ-
สามเณร กรณีศึกษา วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
Application of the Sufficiency Economy Philosophy in the Daily Life of Monks
and Novices, a Case Study of Wat Pitulathirat Rangsarit,
Chachoengsao Province

พระสุรพล พลเมือง

Phra Suraphon Phonmueang

วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

Wat Pitulathirangrangsarit, National Office of Buddhism, Thailand

Email: nay221248@gmail.com

Received November 7, 2023; Revised November 25, 2023; Accepted December 20, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของพระภิกษุ-สามเณร วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ พระภิกษุ-สามเณร วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวนทั้งหมด 40 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือ แบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบวัดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 อันดับ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.916 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), และค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของพระภิกษุ-สามเณร วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการลดรายจ่าย และด้านการใช้ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการออม อยู่ในระดับปานกลาง

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน พบว่า ควรมีถังขยะรีไซเคิล ให้ใช้น้ำจากโรงน้ำของวัด เพิ่มการออม วัดควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนให้คำแนะนำแก่สาธุชนเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบกับหลักสัปปุริสธรรม 7 กล่าวคือ ธรรมอันทำให้เป็นสัตบุรุษหรือคุณสมบัติของคนดี

คำสำคัญ: การประยุกต์; ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง; พระภิกษุ-สามเณร

Abstract

The objectives in this study were to study the application of the Sufficiency Economy Philosophy in daily life and suggestions regarding the application of the Sufficiency Economy Philosophy in the daily life of monks and novices at Wat Pitulathirat Rangsarit in Chachoengsao Province. The population used in this study were the total number of 40 monks and novices at Wat Pitulathirat Rangsarit in Chachoengsao Province. The tool used in the study was a questionnaire with 5-rank rating scale (Rating Scale). The reliability of the entire questionnaire was 0.916. The data was analyzed by using a statistical package. The used statistics in data analysis are frequency, percentage, and mean and standard deviation. The results of the study found that:

1. Application of the Sufficiency Economy Philosophy in the daily life of monks and novices at Wat Pitulathirat Rangsarit in Chachoengsao Province, in overall, it was found that it was at a high level. When have been considered in each aspect, there were on the receiving information about the Sufficiency Economy Philosophy, on the expense reduction and the consuming and conservation of the natural resources and it was at a high level. As for saving was at a moderate level.

2. Suggestions regarding the application of the Sufficiency Economy Philosophy in daily life were found that there should be a recycling bin, consuming the water from the temple's water plant to increase savings. The temple should organize activities to promote the continuous application of the Sufficiency Economy Philosophy as well as giving the good advice to the congregation regarding the application of the Sufficiency Economy Philosophy Combined with the principles of Sappurisdhamma 7, that is, the Dhamma makes one a good person or the qualities of a good person.

Keywords: Application; Sufficiency Economy Philosophy; Monks - Novices

บทนำ

ประเทศไทยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติตั้งแต่ พ.ศ. 2504 เพื่อกำหนดทิศทางและนโยบายการพัฒนาประเทศสามารถบรรลุเป้าหมายด้านการลดปัญหาความยากจนและความหิวโหย โดยสามารถลดสัดส่วนประชากรยากจนลงเหลือร้อยละ 9.8 ได้ใน พ.ศ. 2545 แต่ดูเหมือนว่าเกิดการชะลอในการพิจารณาปัญหาอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระหว่างที่มีการพัฒนาและการเติบโตอย่างรวดเร็วนั้น ได้ก่อให้เกิด

ความไม่สมดุลขึ้นในหลายมิติ ที่ต้องการการแก้ไขอย่างจริงจัง ก่อนที่ปัญหาจะทวีความรุนแรงและก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง เช่น ความไม่สมดุลด้านการกระจายรายได้ ด้านการใช้และการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการพัฒนาเมืองและชนบท ด้านปัญหาค่านิยม คุณธรรม และศีลธรรมที่เสื่อมลง เป็นต้น (ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2554)

ความไม่สมดุลที่เกิดขึ้นในสังคมไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงดำเนินการแก้ไขผ่านบทบาทที่สำคัญตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ คือ พระราชทานคำปรึกษา ทรงสนับสนุน และทรงตักเตือน (The right to be consulted. The right to encourage and the right to warn) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงงานในทั่วทุกภาคของประเทศ จึงทรงทราบถึงปัญหาความเดือดร้อนและความทุกข์ยากของประชาชนเป็นอย่างดี เนื่องจากได้ทรงทอดพระเนตรเห็นด้วยพระองค์เอง และด้วยพระเมตตาอันหาที่สุดมิได้ ทรงถือตลอดมาว่าทุกข์ของประชาชนเปรียบเสมือนทุกข์ของแผ่นดินและทุกข์ของแผ่นดินก็คือทุกข์ของพระองค์เอง ดังนั้นจึงได้ทรงทำทุกวิถีทางที่จะให้ประชาชนได้ผ่อนคลายทุกข์ ความเป็นอยู่ที่ไม่แร้นแค้น และพออยู่ พอกินเป็นเบื้องต้น เกี่ยวกับเรื่องนี้สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ซึ่งโดยเสด็จพระราชดำเนินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในภูมิภาคต่าง ๆ เป็นประจำมิได้ขาด (อานันท์ ปันยารชุน, 2550)

วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ หรือวัดเมือง เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำบางปะกงฝั่งตะวันตก เลขที่ 156 ถนนมรุพงษ์ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา สร้างในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 มีเจ้าอาวาสปกครองวัด คือ พระเดชพระคุณพระธรรมปริยัติมุนี (ประยงค์ อจจาโร ป.ธ. 9) พ.ศ. 2552 - ปัจจุบัน (พ.ศ. 2565) ปัจจุบันได้มีการนำทฤษฎีหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นความรู้และใช้ปัญญานำหลักพุทธธรรมทางพุทธศาสนามาผสมผสานกันในรูปแบบของการพัฒนาวัดหลากหลายรูปแบบ โดยยึดพุทธธรรมเป็นฐานงาน คือเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระพุทธศาสนามีความผูกพันกับวิถีชีวิตของสังคมไทยมานานมีหลักคำสอนที่สอดคล้องกับความเป็นอยู่จริงของสังคม การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ชีวิตมีความถูกต้องดีงาม

ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวคิดวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงและการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของพระภิกษุ-สามเณรวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ เพื่อนำผลการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและในสังคมปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของพระภิกษุ-สามเณรวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของพระภิกษุ-สามเณรวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก โดยต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2550)

ทั้งนี้ มูลนิธิชัยพัฒนา (2550) ได้สรุปความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงว่า ประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้ คือ

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ
3. การมีภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยมี “เงื่อนไข” ของการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง 2 ประการ ดังนี้
 1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในการปฏิบัติ
 2. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

แนวคิดการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งออกเป็น 5 ระดับ มีรายละเอียด ดังนี้ (น้ำฝน ผ่องสุวรรณ, 2553)

1. การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคล/ ครอบครัว เป็นการประยุกต์ใช้ในระดับต้น โดยเริ่มจากเสริมสร้างการเรียนรู้ วิชาการและทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นแก่บุคคล/ ครอบครัวเพื่อให้สามารถรู้ทันการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งเสริมสร้างคุณธรรม ให้มีความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่า

ของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม เกิดเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีในการดำรงชีวิตโดยความคิดและการกระทำที่เกิดขึ้นนี้ อยู่บนพื้นฐานของควมมีเหตุผล ความพอประมาณกับสถานภาพ บทบาทและหน้าที่ของแต่ละบุคคล ในแต่ละสถานการณ์ แล้วฝึกปฏิบัติเช่นนี้ จนบุคคล/ ครอบครัวเหล่านั้นสามารถเป็นที่พึ่งของตนเอง และเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ในที่สุด

2. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับชุมชน การประยุกต์ใช้ในระดับชุมชนนี้เกิดจากการรวมกลุ่มกันของบุคคล/ ครอบครัวที่มีความพอเพียงแล้วร่วมกันทำกิจกรรมที่สอดคล้องเหมาะสมกับ สถานภาพภูมิสังคมของแต่ละ ชุมชน โดยพยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเน้น ประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก การกระทำกิจกรรมร่วมกันนี้ไปสู่ความสามัคคีของคนในชุมชน ซึ่งจะเป็น การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีแก่ชุมชน ท้ายที่สุดแล้วจะนำไปสู่การพัฒนาในรูปแบบของเครือข่ายระหว่างชุมชนต่อไป

3. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับประเทศ เป็นการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมา ประยุกต์ใช้ในส่วนนโยบายหรือแผนการบริหารจัดการประเทศให้องค์กรทุกภาคส่วนตระหนักและเล็งเห็น การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ และปรับใช้กับการทำงานขององค์กรเหล่านั้น อีกทั้งเกิดการเชื่อมโยงความสัมพันธ์แต่ละองค์กร สร้างความสามัคคีเกื้อกูลกันเกิดเป็นแรงผลักดัน ในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนสืบไป

4. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับเกษตรกร หรือที่รู้จักกันในชื่อ เกษตรทฤษฎีใหม่ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 เกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 เป็นแนวทางการจัดการพื้นที่เกษตรกรรมในระดับครอบครัว ที่สอดคล้องสอดคล้องกับระบบนิเวศวิทยา เพื่อให้พออยู่ พอกิน สมควรแก่อัตภาพในระดับที่ประหยัดและสามารถ เลี้ยงตนเอง/ ครอบครัวได้

4.2 เกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 การรวมกลุ่มในรูปสหกรณ์ ร่วมมือกันในการผลิตจัดการตลาด และพัฒนาสวัสดิการของชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เป็นการสร้างความสามัคคีภายในท้องถิ่นและเตรียม ความพร้อมก่อนก้าวสู่โลกภายนอก

4.3 เกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อจัดหาทุนวิชาการ ความรู้ เทคโนโลยี จากธุรกิจเอกชน เช่น ธนาคาร บริษัท ห้างร้านเอกชน ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐ มูลนิธิต่าง ๆ มาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิตจากขั้นตอนดังกล่าว เกษตรทฤษฎีใหม่ อาจเปรียบเทียบกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีอยู่ 2 แบบ คือ แบบพื้นฐานและแบบก้าวหน้า

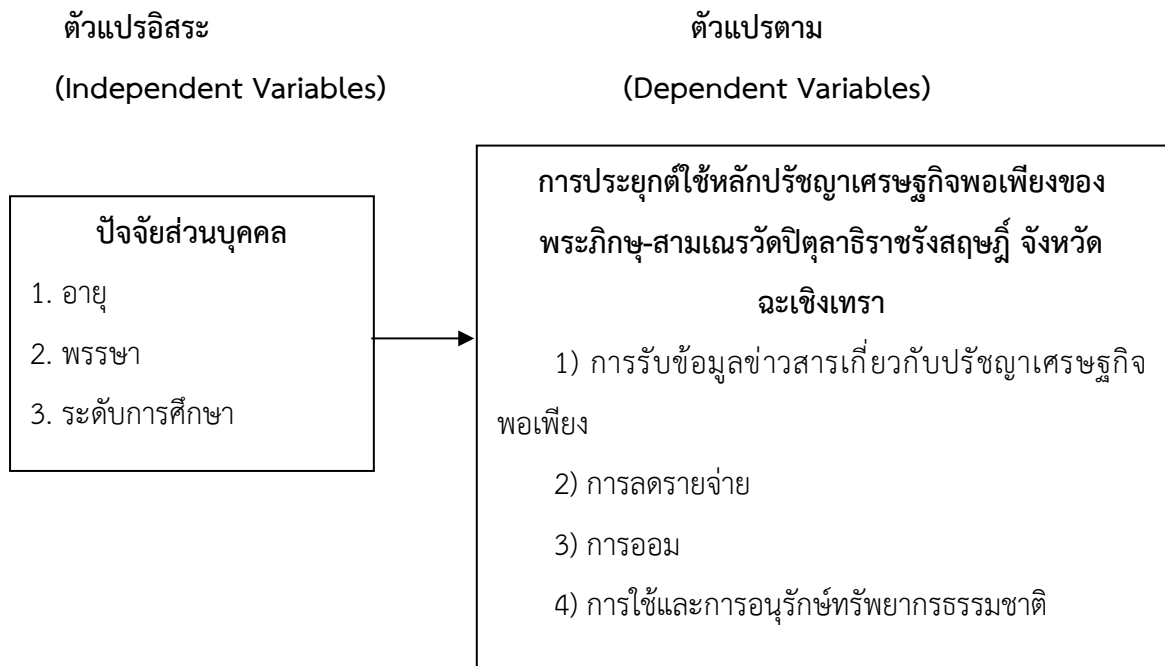
5. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับนักธุรกิจ มีคำถามมากมายว่า เศรษฐกิจพอเพียงสามารถ นำมาใช้ในการบริหารธุรกิจที่มุ่งหวังกำไรสูงสุดได้หรือไม่ หากได้ศึกษาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถึงแก่น แท้แล้ว จะเห็นได้ว่าเป็นสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทุกระดับและทุกภาคส่วนในส่วนชองนักธุรกิจหรือองค์กรธุรกิจ แล้วนั้น การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ควรคำนึงถึงความมั่นคงและความยั่งยืน ของการดำเนินธุรกิจมากกว่าการแสวงหาผลกำไรในระยะสั้น

ดังนั้น จึงต้องมีความรอบรู้ในธุรกิจที่ตนดำเนินการอยู่ และมีการศึกษาข้อมูลข่าวสารอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สามารถก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของพระภิกษุ-สามเณรวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผู้ศึกษาได้จัดกรอบแนวคิดในการดำเนินการศึกษาไว้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัย คือ วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ พระภิกษุ-สามเณรวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 40 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ประกอบด้วยคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Questions) และคำถามแบบปลายปิด (Close-Ended Questions) รวมทั้งแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale Questions) โดยแบ่งโครงสร้างคำถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ได้แก่ อายุ พรรษา และระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระภิกษุ-สามเณรวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ (1) การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (2) การลดรายจ่าย (3) การออม (4) การใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ เป็นคำถามลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า (Checklist) โดยใช้สเกลการวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) แบ่งออกเป็น 5 ช่วง คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อที่ประเมิน มากที่สุด	ได้ 5 คะแนน
ข้อที่ประเมิน มาก	ได้ 4 คะแนน
ข้อที่ประเมิน ปานกลาง	ได้ 3 คะแนน
ข้อที่ประเมิน น้อย	ได้ 2 คะแนน
ข้อที่ประเมิน น้อยที่สุด	ได้ 1 คะแนน

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระภิกษุ-สามเณรวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2564 – มีนาคม 2565 นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระภิกษุ-สามเณรวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา นำมาสังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของพระภิกษุ-สามเณรวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของพระภิกษุ-สามเณรวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการลดรายจ่าย ด้านการใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการออมอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ด้านการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อคำถามที่ 4 ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากการพูดคุยสนทนากับเพื่อนสหธรรมิกและญาติโยม อยู่ในระดับมาก ข้อคำถามที่ 3 ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากการอ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ อยู่ในระดับมาก ข้อคำถามที่ 5 ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากอินเทอร์เน็ต ออนไลน์ ต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก ข้อคำถามที่ 2 ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากการฟังวิทยุกระจายเสียง อยู่ในระดับมาก ข้อคำถามที่ 1 ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากการดูโทรทัศน์ อยู่ในระดับมาก

ด้านการลดรายจ่าย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อคำถามที่ 2. ท่านมีการนำวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่ (Reuse, Recycle) เช่น กระดาษ, ขวดน้ำพลาสติก ฯลฯ เป็นต้น อยู่ในระดับมาก ข้อคำถามที่ 1. ท่านมีการวางแผนก่อนออกเดินทาง

ไปทำกิจธุระต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก ข้อคำถามที่ 3. ท่านซ่อมแซมสิ่งของต่าง ๆ และเครื่องใช้ที่ชำรุดเอง อยู่ในระดับมาก อันดับสี่ ข้อคำถามที่ 4. ท่านมีการจัดทำบัญชี รายรับ-รายจ่าย ของตนเอง แต่ละเดือน อยู่ในระดับมาก ข้อคำถามที่ 5. ท่านมีการลดค่าใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็นหรือสินค้าฟุ่มเฟือย อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ด้านการออม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อคำถามที่ 2. ท่านมีการทำประกันชีวิตไว้สำหรับตนเอง อยู่ในระดับมาก ข้อคำถามที่ 4. ท่านมีการวางแผนในการจ่ายเงินของตนเอง อยู่ในระดับมาก ข้อคำถามที่ 5. ท่านมีเงินเหลือจากการใช้จ่ายประจำเดือน ท่านนำไปเก็บออมเสมอ อยู่ในระดับมาก ข้อคำถามที่ 1. ท่านมีเงินสำหรับเก็บออมไว้สำหรับอนาคตที่เป็นของตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ข้อคำถามที่ 3. ท่านมีส่วนร่วมและเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์, สหกรณ์, หรือกลุ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการออม และปันผล อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ด้านการใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อคำถามที่ 1. ท่านปิดเครื่องใช้ไฟฟ้าเสมอเมื่อออกจากที่พัก หรือไม่ใช้ประโยชน์ ข้อคำถามที่ 4. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น อยู่ในระดับมาก ข้อคำถามที่ 3. ท่านมีการกำจัดขยะและของเสียอย่างถูกวิธี (แยกขยะ) อยู่ในระดับมาก ข้อคำถามที่ 2. ถ้าหากเครื่องใช้ไฟฟ้าเสียหายท่านจะเลือกซ่อมก่อนเสมอเพื่อที่จะนำกลับมาใช้งานอีกครั้ง อยู่ในระดับมาก ข้อคำถามที่ 5. ท่านจะเลือกซื้อของอุปโภค บริโภคที่คำนึงถึงการไม่ส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม และคำนึงถึงการช่วยลดภาวะโลกร้อน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของพระภิกษุ-สามเณรวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของพระภิกษุ-สามเณรมีการอยู่แบบพอเพียง ใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นไม่ฟุ้งเฟ้อรู้จักใช้จ่ายตามกำลังที่ได้มา ประหยัดและอดออมเพื่ออนาคต พึ่งตนเองมากที่สุด ไม่ก่อหนี้ยืมสิน รู้ประมาณค่าของที่ได้มาให้เกิดประโยชน์สูงสุด และได้ให้คำแนะนำแก่สาธุชนให้รู้จักการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กล่าวคือธรรมอันทำให้เป็นสัตว์บุรุษหรือคุณสมบัติของคนดี คือ สัปปุริสธรรม 7

ข้อเสนอแนะในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถวิเคราะห์สรุปภาพรวมได้ว่า ควรมีถึงขยะรีไซเคิลเพื่อนำไปขายหรือนำกลับมาใช้ใหม่ และควรให้พระภิกษุ-สามเณรณเณรใช้น้ำของโรงน้ำของวัดได้เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของพระภิกษุ-สามเณร และมีเงินออมไว้ใช้ในยามจำเป็นจริง ๆ จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ต่อเนื่องเป็นประจำทุกเดือน และสอดแทรกเศรษฐกิจพอเพียงแนวพุทธในการแสดงพระธรรมเทศนาให้มากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของพระภิกษุ-สามเณร กรณีศึกษา วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยสามารถนำมาเขียนเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ดังนี้

ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับการนำไปประยุกต์ใช้กับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นธรรมอันทำให้เป็นสัปปุริสหรือคุณสมบัติของคนดี ได้แก่ ความรู้หลัก รู้จักเหตุ รู้กฎเกณฑ์ เหตุผล ความรู้จัก บรรล รู้ความหมาย, รู้จักผลรู้ประโยชน์อันพึงประสงค์, รู้เหตุรู้ผล ฯลฯ รู้จักฐานะ ความรู้ – ความสามารถ ความถนัดเป็นต้น ฯลฯ ความรู้จักประมาณ ความพอดี, รู้จักบริโศกปัจจัย 4, รู้จักเหตุผลการบริโภคทรัพย์ การรู้จักกาล รู้จักเวลาอันเหมาะสม รู้จักเวลาที่จะต้องใช้ในการทำงาน, ตรงเวลา, เป็นเวลา ฯลฯ รู้จักบริษัท รู้จักชุมชน, รู้กิริยาที่จะประพฤติรู้จักที่ประชุมที่ตนร่วมอยู่ ฯลฯ ความรู้จักบุคคล ความแตกต่างระหว่างบุคคล อหิงสา, ความสามารถของบุคคล

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของพระภิกษุ-สามเณร วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีประเด็นที่น่าสนใจ และสามารถมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของพระภิกษุ-สามเณร วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า

ปฏิปทาการดำรงชีวิตและคุณธรรมที่พระเดชพระคุณหลวงพ่ พระธรรมปริยัติมุนี (เจ้าอาวาสวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ พระอารามหลวง) ได้ปฏิบัติมาตลอดและได้ให้คติธรรมแก่พระภิกษุเพื่อนำไปถ่ายทอด แก่เยาวชน, นักเรียน และพุทธศาสนิกชนทั่วไป และหลวงพ่ท่านจะเป็นต้นแบบ และแบบอย่างให้แก่พระภิกษุ และศิษยานุศิษย์ ในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทัยศิริภักดี, และภุริทัต ศรีอร่าม (2555) ได้ศึกษาเรื่อง “ศึกษาบทบาทของเจ้าอาวาสในการส่งเสริมให้อุบาสกอุบาสิกา นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้” ผลจากการวิจัยพบว่า ด้านหลักพุทธธรรมที่พระสงฆ์ใช้ในการส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย มัชฌิมาปฏิปทาเป็นลำดับแรกและเป็นรากฐานของเศรษฐกิจพอเพียง นาถกรณธรรมซึ่งประกอบด้วยองค์ธรรมสำคัญอันเป็นการสร้างที่พึ่งของตนเอง มี ศีล พาหุสังกะหรือการเฝ้าหาความรู้ กัลยาณมิตตตา เป็นต้น, หลักกรรมมัตตัญญูตา ความรู้จักประมาณ ความพอตัว รู้จักเหตุผลการบริโภคทรัพย์ และวิริยะความขยันหมั่นเพียร

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของพระภิกษุ-สามเณร วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พระภิกษุ-สามเณร ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากการพูดคุยสนทนากับเพื่อนสหธรรมิกและญาติโยม และเป็นพระสอนธรรมศึกษาด้วย ทำให้ได้พบปะสนทนาธรรมกันอยู่เป็นเนื่อง ๆ ตลอดจนการออกรับกิจนิมนต์ต่าง ๆ รวมถึงการแสดงธรรมก็ต้องมีการเทศน์หลักธรรมที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่เสมอ และก่อนที่ท่านจะแสดงพระธรรมเทศนานั้นก็ต้องมีการจัดเตรียมเนื้อหาสาระโดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนูญ มุกข์ประดิษฐ์ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ กับ หลักธรรมในพระพุทธศาสนา” ผลจากการวิจัยพบว่า ทั้งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและแนวคิด “ทฤษฎีใหม่” อันเนื่องมาจากพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานไว้เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของพสกนิกรชาวไทยทุกระดับตั้งแต่บุคคล ชุมชน สังคม และประเทศชาตินั้น มีรากฐานมาจากพุทธธรรมในพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลักการเดินทางสายกลางในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก็คือหลักมัชฌิมาปฏิปทาในพระพุทธธรรมนั่นเอง นอกจากนี้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริยังสอดคล้อง และมีพื้นฐานมาจากองค์ธรรมในพระพุทธศาสนาเกือบทุกประการเช่นหลักในเรื่องของความสันโดษ ความพอเพียงความสมณะ ความไม่โลภ ไม่เบียดเบียน ความมีเมตตา เกื้อกูลที่ชีวิตพึ่งมีต่อชีวิต ต่อชุมชน ต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการมีสัมมาอาชีวะ เป็นต้น

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของพระภิกษุ-สามเณร วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการลดรายจ่าย โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ด้วยวิถีการดำรงชีวิตของพระภิกษุ-สามเณร มีความเป็นอยู่แบบสันโดษ รู้จักประมาณตน พอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ยึดมั่นทางสายกลาง พร้อมทั้งจะถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับญาติโยม และเพื่อนสหธรรมิก มีความขยันหมั่นเพียร รวมถึงการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างประหยัดเท่าที่จำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูสิทธิ์ ชันติกุล (2555) ได้ศึกษาเรื่อง “การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคล

และครัวเรือนของประชาชนในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร” ผลจากการศึกษา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะเรื่องการใช้จ่าย ใด ๆ ก็ต้องคำนึงถึงความจำเป็นต่อการดำรงชีพและไม่สุรุ่ยสุร่ายการลงทุนก็ต้องค้นหาข้อมูลอย่างละเอียดถี่ถ้วนรู้จักวางแผนและต้องไม่ทำเกินตัวเกินความสามารถของตนส่วนการปฏิบัติในกิจกรรมในระดับบุคคลและ ครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับการประหยัด เช่น การปิด เครื่องใช้ไฟฟ้าเสมอเมื่อออกจากบ้านหรือไม่ได้ใช้ประโยชน์ส่วนการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับบุคคลและครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับเห็นด้วยกับคำว่า “พอ” ที่เป็นการพัฒนาตนเองไม่เบียดเบียนและพึงพอใจในชีวิตที่พอเพียงซึ่งจะประยุกต์ใช้กับตนและสมาชิก ในครอบครัวปฏิบัติตนในแนวทางที่ดีหลักธรรมทางศาสนาอยู่เสมอทั้งนี้ผู้นำชุมชนและประชาชนจะเน้นย้ำ เกี่ยวกับเศรษฐกิจในคำว่า “ประหยัด” เป็นคำหลักและส่วนใหญ่จะพอใจในสิ่งที่มีอยู่ ณ ปัจจุบันเพียงดำรงตน อย่างไม่ฟุ้งเฟ้อใช้สิ่งของให้คุ้มค่าและใช้ชีวิตอย่างมีสติสมาธิปัญญาเดินทางสายกลางเท่านั้นก็เพียงพอลดละ สิ่งชั่วประพฤติดนตาม

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของพระภิกษุ-สามเณร วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการออม โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศาสนาพุทธเป็นสิ่งที่อยู่กับคนไทยมาช้านาน พระภิกษุในพระพุทธศาสนาจึงเป็นที่พึ่ง ให้พุทธศาสนิกชนในหลาย ๆ เรื่อง โดยเฉพาะทางด้านจิตใจ รายได้ส่วนใหญ่ของพระภิกษุ-สามเณร วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ มาจากการอุปถัมภ์ของญาติโยม ไม่ว่าจะเป็นการนิมนต์ไปทำบุญบ้าน งานศพ ทำบุญ ตักบาตรเนื่องในโอกาสต่าง ๆ เป็นต้น จึงไม่มีความแน่นอนในเรื่องรายรับในแต่ละเดือน จึงเป็นสาเหตุ ให้การออมไม่มีความแน่นอน โดยเฉพาะการกำหนัดชีวิตไว้สำหรับตนเองหรือมีส่วนร่วมและเป็นสมาชิกกลุ่ม ออมทรัพย์, สหกรณ์, หรือกลุ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการออม และปันผลนั้น ที่ต้องมีการออมหรือรายจ่ายที่ต้องจ่าย ตามจำนวนที่กำหนดด้วยแล้วก็ยังทำให้เป็นไปได้น้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีศนา โลมากุล (2560) ได้ศึกษาเรื่อง “การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชน ในอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี” ผลจากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ 3 ห่วง 2 เงื่อนไขโดยรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้านพบว่าด้านเงื่อนไขอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตามลำดับ ส่วนการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีโดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงในอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า ด้านความสุขของประชาชนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านเงินออม ด้านรายได้ที่เพิ่มขึ้น และด้านความเข้มแข็งของประชาชน ตามลำดับ

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของพระภิกษุ-สามเณร วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พระภิกษุ-สามเณรได้มีการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ของชุมชนหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง ทำให้ท่านสามารถจัดสรรการใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะ การกำจัดขยะและของเสียอย่างถูกวิธี (แยกขยะ) และการซ่อมแซมอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ฯลฯ ด้วยตัวท่านเองเสียก่อน ตลอดถึงเครื่องใช้ไฟฟ้าบางชนิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศสุตา โมคานิตย์ และกัฬา หนูยศ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง “การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ตำบลบ้านขาม อำเภोजัตร์สจังหวัดชัยภูมิ” ผลจากการศึกษาพบว่า การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารกองทุนหมู่บ้านบ้านขามตำบลบ้านขามอำเภोजัตร์สจังหวัดชัยภูมิพบว่าการประยุกต์ใช้ดังนี้ (1) ด้านการบริหารคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านยึดหลักความมีเหตุมีผลและมีภูมิคุ้มกันที่ดีคือมีความซื่อสัตย์ต่อกัน ความไว้วางใจต่อกันความเสียสละเพื่อส่วนรวมความรับผิดชอบร่วมกันและมีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน (2) ด้านการเงินโดยมีลักษณะการประยุกต์ใช้คือความพอประมาณไม่ก่อหนี้เกินกำลังที่จะสามารถชำระคืนได้ด้วยหลักของความมีเหตุมีผลและความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองต่อเพื่อนสมาชิกและต่อกองทุน (3) ด้านการบริหารจัดการโดยยึดหลักความมีเหตุผลความมีภูมิคุ้มกันที่ดีมีความรอบรู้รอบคอบระมัดระวังเสียสละแบ่งปันและซื่อสัตย์สุจริต

สรุป

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พระภิกษุ-สามเณรวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน คือ ควรมีถังขยะรีไซเคิล (ขวดน้ำ) เพื่อนำไปขายหรือนำกลับมาใช้ใหม่ และควรให้พระภิกษุ-สามเณร-สามเณรเณรใช้น้ำของโรงน้ำของวัดได้เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของพระภิกษุ-สามเณร-สามเณร และมีเงินออมไว้ใช้ในยามจำเป็นจริง ๆ จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ต่อเนื่องเป็นประจำทุกเดือน และสอดแทรกเศรษฐกิจพอเพียงแนวพุทธในการแสดงพระธรรมเทศนาให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรเพิ่มสื่อ หรือช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาเรียนรู้การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน
2. ควรมีการจัดกิจกรรม อบรมสัมมนาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันเป็นประจำทุกเดือน
3. ควรมีการลดค่าใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็นหรือสินค้าฟุ่มเฟือย เช่น การสั่งของออนไลน์ เป็นต้น
4. ควรมีการเพิ่มการเก็บออมไว้สำหรับอนาคตที่เป็นของตนเอง และมีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย

5. ควรมีการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริม และรณรงค์ให้พระภิกษุ-สามเณรภายในวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์และพุทธศาสนิกชนได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

1. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเชิงคุณภาพให้มากขึ้น
2. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เข้าสู่ชุมชน
3. ควรทำการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรม

เอกสารอ้างอิง

- เกศสุตา โภคานิตย์ และกัฬา หนูยศ. (2559). การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ตำบลบ้านขาม อำเภोजัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพนธ์*, 13(2): 11-18.
- น้ำฝน ผ่องสุวรรณ. (2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดสมุทรสงคราม (วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตรธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ปริศนา โลมากุล. (2560). การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนในอำเภอสรรคบุรี จังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ). วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภูสิทธิ์ ขันติกุล. (2555). การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลและครัวเรือนของประชาชนในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- มนูญ มุกข์ประดิษฐ์. (2547). การศึกษาวิเคราะห์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2550). *เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักงานมูลนิธิชัยพัฒนา.
- ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2554). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อุทัย ศิริภักดิ์ และภุริทัต ศรีอร่าม, (2555). การศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน (รายงานการวิจัย). สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.